KOMORA OPATROVATELIEK SLOVENSKA

Prečo v Stratégii rozvoja ľudských zdrojov do roku 2050 chýbajú opatrovateľky

Analytický podklad k materiálu LP/2026/531 (MPSVR SR). Október 2026.

Hlavné zistenie. Stratégia sama uvádza, že do roku 2030 bude v sociálnej starostlivosti potrebných ďalších 20 000 zamestnancov a že tieto povolania treba zatraktívniť vyššími mzdami a lepšími pracovnými podmienkami (kap. 3.1). Na tento záver však nenadväzuje žiadne opatrenie.

Opatrovateľky, najpočetnejšia profesia v sociálnych službách, sa v stratégii nespomínajú ani raz. Nie je v nej ani spojenie „dlhodobá starostlivosť“, ani nové povolanie pracovník dlhodobej starostlivosti.

1. Čo v stratégii chýba

- **Žiadne opatrenie pre pracovnú silu v sociálnych službách.** Pre celý sektor zdravotníctva a sociálnych služieb je v stratégii jediné opatrenie: edukačná kampaň 5.4.2, ktorej gestorom je ministerstvo zdravotníctva. Kampaň nezlepší mzdy ani pracovné podmienky.
- **Sektor chýba v syntéze problémov.** Prehľad problémov naprieč sektormi (kap. 4.5) uvádza desať sektorov, zdravotníctvo a sociálne služby medzi nimi nie sú.
- **Opatrovanie len ako prekážka.** Slovo „opatrovateľ“ sa v texte objavuje iba v súvislosti s ľuďmi, ktorí opatrujú blízkych a preto nepracujú. Opatrenie 5.7 ich chce vrátiť na trh práce, ale len do technických odvetví; jediným ukazovateľom je podiel žien v STEM.
- **Pre porovnanie:** elektromobilita a batériový priemysel majú vlastné podopatrenie (5.3.2).

2. Čo o opatrovateľkách vie samo ministerstvo

Údaje pochádzajú zo štúdie, ktorú MPSVR SR zadalo pre Víziu a stratégiu rozvoja sociálnych služieb do roku 2040, a z analýzy, ktorú zverejnilo pri reforme financovania. Ministerstvo, ktoré stratégiu predkladá, ich teda má.

Ukazovateľ	Hodnota
Opatrovatelia dospelých v zariadeniach (2024)	12 983
Opatrovatelia dospelých v domácnostiach (2024)	6 692
Podiel opatrovateľov na všetkých zamestnancoch v priamej starostlivosti	takmer 63 %
Priemerná hrubá mzda: sociálne služby / celé hospodárstvo (2024)	1 295 € / 1 524 €
Mzda najhoršie platenej desatiny opatrovateliek v domácnosti (minimálna mzda 750 €)	739,50 €
Noví zamestnanci, ktorí zo sociálnych služieb odídu do 6 mesiacov	asi 30 %
Zamestnanci sociálnych služieb vo veku nad 50 rokov	polovica
Podiel náhrady za odchody do dôchodku na potrebe terénnych opatrovateľov	84 %

Zdroje: Repková, K. (2025): Aktuálne problémy personálneho zabezpečenia sociálnych služieb a návrhy opatrení, IVPR (údaje IS SoS a Sociálnej poisťovne); MPSVR SR: Analýza poskytovania sociálnych služieb v SR, príloha Koncepcie reformy financovania sociálnych služieb, s. 88.

Problémom teda nie je len nábor, ale najmä udržanie ľudí: tretina nových odchádza do pol roka a polovica skúsených sa blíži k dôchodku. Kampaň, jediné opatrenie stratégie, rieši práve tú časť problému, ktorá je najmenej akútna.

3. Prečo sa opatrovateľky zo stratégie stratili

- **Sociálne služby nemajú vlastný hlas.** Stratégia je podľa vlastných slov „agregovaný výsledok viac ako stovky sektorových podopatrení“ (kap. 5). Sociálne služby nemajú v Aliancii sektorových rád vlastnú radu, sú v spoločnej rade so zdravotníctvom. MPSVR SR nie je jej členom a žiadny z jej dvanástich členov nie je verejne uvedený ako zástupca sociálnych služieb. Kde sektor nemá hlas, nemá ani opatrenia.
- **Starostlivosť sa hodnotí ako náklad.** Stratégia meria sektory konkurencieschopnosťou a pridanou hodnotou. Starostlivosť v nej vystupuje ako záťaž verejných financií („1,5 % HDP“), nie ako podmienka, aby vznikali pracovné miesta pre iných. Každá dostupná opatrovateľská služba pritom

uvoľňuje na trh práce člena rodiny. Osobitný pohľad na cenu opatrovateľskej práce ponúka Štúdia dlhodobej sociálnej starostlivosti MPSV ČR, ktorá potvrdzuje, že domáca starostlivosť generuje milióny ošetrovacích dní, ktoré by štát nedokázal zaplatiť. Obsahuje tvrdé dáta o tom, že bez týchto neformálnych opatrovateľov by sa formálny štátny systém okamžite finančne a kapacitne zrútil. Dáta OECD navyše dokazujú priamu úsporu verejných financií pri prioritizácii komunitnej starostlivosti pred inštitucionálnou.“ [1, 2, 3]

- **Nedostatok nie je v štatistikách vidieť.** Stratégia pracuje so zdravotníctvom a sociálnymi službami ako s jedným celkom. Zoznam nedostatkových zamestnaní vychádza z inzerátov, no poskytovateľ miesto opatrovateľky často neinzeruje. Buď ho nemá z čoho zaplatiť, alebo by tým priznal, že nespĺňa personálny normatív (§ 9 ods. 4 zákona č. 448/2008 Z. z.), čo je správny delikt.
- **Povolania nie sú v sústave povolaní správne opísané.** Pracovník dlhodobej starostlivosti v Národnej sústave povolaní chýba. Karty povolania opatrovateľ nevyžadujú kvalifikáciu ani prax, hoci zákon kvalifikáciu vyžaduje.

4. Čo hrozí, ak sa stratégia schváli v tejto podobe

- **Vzdelávanie bez peňazí.** O prioritách verejne financovaného vzdelávania bude podľa opatrenia 5.3 rozhodovať Aliancia sektorových rád. Čo nie je v stratégii, nebude ani medzi prioritami: kurzy opatrovania ani vzdelávanie pracovníkov dlhodobej starostlivosti.
- **Príspevok bez služby.** Príspevok na pomoc pri odkázanosti od 1. 1. 2027 predpokladá, že si odkázaný človek kúpi formálnu starostlivosť. Bez opatrovateliek nebude čo kúpiť.
- **Návrat na trh práce sa nepodarí.** Ľudia, ktorí opatrujú blízkych, sa do práce nevrátia, ak nebude dostupná terénna a ambulantná služba. Starostlivosť zostane na rodinách, teda najmä na ženách.
- **Problém nebude vidieť.** Ukazovatele stratégie personálnu situáciu v starostlivosti nemerajú, takže ju každoročné správy vláde do roku 2051 nezachytia.

5. Čo Komora navrhuje

Komora podala k materiálu pripomienky, ktoré tieto medzery riešia: nové opatrenie na stabilizáciu, odmeňovanie a ochranu zdravia pracovnej sily v sociálnych službách; spolugestorstvo MPSVR SR pri kampani 5.4.2; rozšírenie opatrenia 5.7 o návrat neformálnych opatrovateľov aj do sociálnych služieb a zdravotníctva; vyjasnenie postavenia pracovníka dlhodobej starostlivosti a revíziu kariet povolaní; medzirezortnú prevenciu odkázanosti; väzbu na Víziu Slovensko 2040 a Víziu a stratégiu rozvoja sociálnych služieb do roku 2040. Navrhuje tiež, aby MPSVR SR ako zakladajúci člen Aliancie navrhlo zriadenie samostatnej sektorovej rady pre sociálne služby.

Ďalšie zdroje: Stratégia rozvoja ľudských zdrojov do roku 2050, LP/2026/531, vlastný materiál (slov-lex.sk); zákon č. 448/2008 Z. z., § 9 ods. 4, § 84 ods. 8, § 100 písm. b); zákon č. 406/2025 Z. z.; zákon č. 5/2004 Z. z., § 35b; Kariérna brána, karty povolaní č. 496767 a 496769 (overené 25. 10. 2026); zloženie Sektorovej rady pre zdravotníctvo, sociálne služby (alianciasr.sk).